

inače suprotna stajališta stranaka. Činjenica je da se prava vrijednost uništenoga kabela više ne može sa sigurnošću odrediti, jer se kabeli ove vrste više ne proizvode; isto tako nije moguće sa sigurnošću odrediti niti vijek trajanja kabela one kvalitete i izrade kakav je bio uništen kabel, pa se zbog toga ne može ocijeniti niti njegov stepen amortizacije i istrošnje, niti mogućnost budućeg korištenja. Odatle proizlazi da taj dio tužbenog zahtjeva u stvari ide za naknadom u novcu jedne činidbe koja je po sebi postala nemogućom, jer se nabava istovrsnog kabela u naravi više ne može izvršiti. Sud stoga može priznati tužitelju samo onu štetu koja mu je nastala zbog zamjene uništenog kabela novim kabelom, koji će po sadašnjem stanju tehnike i po funkcionalnosti uspješno nadomjestiti uništen kabel. Pri tome sud polazi sa stajališta da je tužitelj po svojoj privrednoj funkciji i po odgovornostima koje mu iz nje izvire sam ovlašten da izabere kabel sadanje proizvodnje, koji će najbolje odgovarati potrebama kojima je služio uništen kabel. Sud ne usvaja tuženikov prigovor da će tužitelj na taj način dobiti kabel veće funkcionalnosti, jer je već istaknuto da se ne može sa sigurnošću tvrditi da će tužitelj novim kabelom dobiti istu vrijednost koju je tuženikovom krivnjom izgubio, pa niti ako se usvoji da će novim kabelom, zbog njegove veće funkcionalnosti, osigurati mogućnost veće frekvencije saobraćaja nego što bi je uništenim kabelom mogao postići.

Z.R.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

APELACIONI SUD ENGLEŠKE

Presuda od 15.X.1964.

Esmail / Trading as E.M.H.Esmail
& Sons / c/a J.Rosenthal & Sons, Ltd.

CIF kupoprodaja - Vještačenje je njerodavno za stranke iako je znanstveno neprecizno, ako stranke mogu opravdano pretpostaviti kod ugovaranja karakteristika da se vještačko mišljenje može dati samo s aproksimativnom tačnošću. - Ako se radi o partiji robe iste kvalitete, kupac ne može prihvatiti dio robe, a dio robe otkloniti - Kao jedna roba / "shipment"-ukrcaj/ smatra se sva roba ukrcana na jedan brod, a ne samo ona koja je obuhvaćena jednom teretnicom

Prvostepeni sud je odbio prigovore tuženog CIF-kupca protiv tužbenog zahtjeva CIF-prodavaoca koji je tražio da mu CIF-kupac plati ostatak kupovnine. Tužitelj je naime CIF-ugovorom preuzeo obvezu da dobavi tuženomu poplinsku tkaninu

određenih karakteristika, a bilo je ugovorom predviđeno da će se dobava moći izvršiti sukcesivnim ukrcajima robe, a da će se svaki ukrcaj na temelju ovoga ugovora smatrati kao posebni ugovor. Roba je ukrcana na isti brod, ali pod dvjema teretnicama /br.8854 i 8855/. Tuženi je robu pod teretnicom br.8854 preuzeo i platio /jer plaćanje nije prema ugovoru izvršeno u Hongkongu preko tužiteljeve banke, nego u Manchesteru preko tuženikove banke/ i od te robe dio dalje preprodao, a robu iz teretnice br.8855 je otklonio; kad ga je tužitelj tužio za kupovninu dijela robe prevezenu pod teretnicom br.8855, predao je protutužbu za povratak isplaćenog iznosa za robu iz teretnice br.8854 /osim one s kojom je disponirao/, dokazujući da roba nije odgovarala karakteristikama iz ugovora, i da je prema tome valjano stavio na raspolaganje robu iz teretnice br.8855 i dio robe iz teretnice br.8854. Prvostepeni sudac /Roskill J./ proveo je dokaz vještačenjem, pa kako je vještak, kojemu je on poklonio vjeru, rekao da je nemoguće s potpunom znanstvenom sigurnošću utvrditi da li nesklad s ugovornim karakteristikama prelazi dopuštenu toleranciju, i da se ne može ustanoviti da roba nema ugovorne karakteristike, a osim toga je utvrdio da prihvati dijela robe iz teretnice br.8854 onemogućava tuženom kupcu da otkloni preuzimanje ostalog dijela iz te teretnice, i da prema tome ne može uspjeti s protutužbom i iz toga razloga, a da mora platiti i robu iz teretnice br.8855, jer je roba ukrcana u jedan te isti brod pojmovno jedan ukrcaj, pa da izdavanje dviju teretnica ne pretvara ovaj ugovor u ugovor o izvršenju u obrocima.

Apelacioni sud je većinom glasova /Danckwerts i Salmon LL.JJ./ izjavio: iako je vještak rekao da su moguće pogreške u postupku s uzorcima i s njihovom obradom kod analize, treba uzeti da su stranke, kad su ugovarale karakteristike, znale što čine, i da su preuzele rizik skopčan s vještačenjem sa svima onim slabostima koje su mu inherentne i da stoga vještakovo mišljenje, uz spomenutu rezervu, da roba nema ugovorene karakteristike djeluje protiv prodavaoca. Salmon L.J. pozvao se kod toga na izreku Lorda Atkina u Arcos Ltd. v. E.A. Ronaasen & Son /1933/ da se uvjeti ugovora moraju striktno izvršiti, ma kako neznatne bile razlike u količini, pa u tome shvaćanju nema razlike između poslovnih ljudi i pravnika, samo što poslovni ljudi odstupaju od svojih striktno zakonskih prava kad im to komercijalno odgovara. Davies L.J. je u tom pitanju bio suprotnog mišljenja, naime da nema mišljenja vještaka kad je ono znanstveno nepotpuno pouzdano, ali to nije pobliže obrazložio, jer smatra da je to nepotrebno obzirom na drugi razlog odbijanja prigovora.

Vijeće je naime jednoglasno stalo na stajalište: kad kupac prihvati dio robe neodgovarajućih karakteristika, ne može više ostatak otkloniti, pa se kod toga oslanjalo na obrazloženje prvostepenog suda/Roskill J./, koji se opet za to pozvao na rješidbu Apelacionog suda u Hardy & Co. v. Hillerns and Fowler /1923./, i na prvostepenu presudu suca Saltera u Karber /Jr./ & Co., Ltd. v. Agius, Ltd. /1927./, i na djelo Chalmers' Sale of Goods Act, 1893, 14.izd. 1963. /str. 121/. Prema tome je otpao protutužbeni zahtjev tuženoga, jer je on neprijeporno otklonio samo dio robe iz teretnice br. 8854, iako je sva ta roba bila jednakih /po njegovoj i po izjavi većine apelacionih sudaca/ nepravilnih karakteristika. /Da je bila nejednakih karakteristika, mogao je odgovarajući dio primiti, a neodgovarajući otkloniti./ Medjutim ostalo je da se riješi da je i roba iz teretnice br.8855 bila jedna cjelina s onom iz teretnice br.8854, a to je opet zavisilo da li "svaki ukrcaj" /"each shipment"/ znači robu ukrcanu na jedan brod, ili pak robu koja se na brodu prevozi pod jednom teretnicom. I prvostepeni sudac i apelaciono vijeće /napose Davies L.J./ distinguirali su slučaj Kuće Lordova T.D.Bailey, Son & Co. v. Ross T.Smyth & Co., Ltd., /1940./ u kojem je Lord Wright na temelju klauzule "Posebni dokumenti za svakih 1000 jedinica i svakih 1000 jedinica će se smatrati kao poseban ugovor" smatrao da može biti i na jednom brodu više ukrcaja /"shipment"/. Njegovo mišljenje u konkretnom slučaju bilo je osnovano na određenoj klauzuli, pa ne može doći do primjene na ovaj slučaj u kojem je klauzula drukčija, a prvostepeni sudac je osim toga smatrao da su riječi koje se odnose na "ukrcaj" u spomenutom slučaju izrečene "obiter". Prelazeći na konkretni slučaj sva tri apelaciona suca stali su na stajalište da "shipment" ovdje pokriva ukrcaj robe na jedan brod bez obzira na broj teretnica, tim više što su one bile različite iz razloga koji su u vezi s izvoznim kvotama hongkonških izvoznika, ali i bez obzira na to smatrali su da nema ni u ugovoru ni u odvijanju posla temelja za to da se uzme da se radi o dva ukrcaja. Medjutim oni su se izrazili tako da izgleda da ograničuju svoje shvaćanje na konkretni slučaj i to u smislu da /kaže Davies L.J./ "shipment" znači skupinu ugovorne robe koja je ukrcana na bilo koji brod kao protivno od onoga što druga stranka tvrdi da znači posebnu količinu robe koja je ukrcana na osnovi posebne teretnice. Dosljedno tome je i roba iz teretnice br.8855 jedna cjelina s onom iz teretnice br.8854; a kako je dio robe iz teretnice br.8854 od kupca prihvaćen, on više ne može otkloniti plaćanje ni za robu iz teretnice br.8855.

Članovi vijeća smatrali su da pitanje da li je prigovor da roba nije odgovarala svojem opisu u CIF-ugovoru, koji je istaknut tek na prvostepenoj raspravi, bio pravovremeno postavljen ne treba riješiti, pa da se tako ne treba upustiti

u ocjenu precedenta Braithwaite v. Foreign Hardwood Company /1905/, iako je Salmon L.J. ipak /čisto obiter/ smatrao da taj precedent u smislu presuda koje su ga kasnije /1922. i 1942./ primijenile znači samo to da nepravilno odbijanje izvršenja ugovora od strane jedne ugovorne stranke nema pravnog učinka dok nije prihvaćeno od druge stranke ugovora.

/LLR, 1964, 2, 11, str. 447/

E.P.

Bilješka. - Protiv ove presude vijeće Apelacionog suda dopustilo je tuženome da uloži pravni lijek na Kuću Lordova. Suci su naglasili da to dopuštaju radi pravnog pitanja da li je na mjestu pravno pravilo iz precedenta apelacionog suda iz 1923. o tome da dioni prihvrat robe sprečava odbijanje preostalog dijela ako su čitavoj robi jednako neodgovarajuće karakteristike. Izričito su rekli da ne bi dopustili pravni lijek glede faktičnog pitanja, naime da li se radi o jednom ukrcaju ili o dva ukrcaja. Međutim pravni lijek će biti upravljen vjerojatno protiv stajališta Apelacije u oba pravca. Tako će pokraj rješidbe Kuće Lordova iz 1940. o pojmu "ukrcaja" na temelju u njoj spomenute klauzule biti dano tumačenje toga pojma na temelju klauzule iz ovoga ugovora. To će dopustiti strankama da bolje sagledaju posljedice raznih stilizacija takvih klauzula. Osnovno pitanje o djelomičnom stavljanju robe na raspolaganje na osnovi kvalitetnih prigovora čitavoj robi naprotiv će postaviti konačno pravilo u tom pitanju, barem do daljeg zahvata zakonodavca.

E.P.

APELACIONI SUD ENGLJSKE

Presuda od 30.X 1964.

"The Merak"

Odnos čarter-partije i teretnice - Ako se teretnica pa ma i općenito poziva na klauzule čarter-partije, mjerodavna je za stranke iz teretnice i arbitražna klauzula čarter-partije, koja obuhvaća i sporove iz teretnica izdanih na temelju čarter-partije - Riječi "suit brought" iz Haških pravila odnose se na tužbe pred arbitražom

Tužitelji, imaoći teretnica od 24.X 1961. /njih 13/, sklopili su 21.IV 1961. ugovor o čarteriranju broda za putovanje iz Finske u Englesku s engleskom tvrtkom, i uz čarter-partiju dodali formular teretnice koja će morati biti izdana za teret krcan prema brođarskom ugovoru. Engleska